

Forvirrende debatt om tjenstepensjon

Kan vi forvente at vanlige folk kan skille mellom feil og fakta - når ikke journalister, «eksperter» og næringslivsledere kan det? Nå trengs det en opprydding i pensjonsdebatten.

Av: Finn Melbø
Adm dir i SPK

I begynnelsen av januar kom Banklovkommissjonen med sin innstilling om ny tjenstepensjon i privat sektor. Det ble samtidig startskuddet for en hektisk og svært forvirrende debatt om tjenstepensjon. Over natten gikk offentlig ansatte fra å være pensjonstaperne til å bli pensjonsadelen – i alle fall i mediene. Dette er én av flere misforståelser som Statens pensjonskasse mener må oppklares.

IKKE UNNTATT PENSJONSREFORMEN

- Den alvorligste misforståelsen er at offentlig sektor er unntatt pensjonsreformen, sier administrerende direktør i Statens pensjonskasse, Finn Melbø. For eksempel skrev politisk redaktør i VG, Hanne Skartveit, at offentlig ansatte er den norske pensjonsadelen. Hun mente at det er urimelig at det ikke blir endringer i tjenstepensjonen. Hun fikk følge av NHO-president Kristin Skogen Lund, som uttalte til NRK at "det er en stor unnlåtelsessynd at hele pensjonsreformen ikke er innført i offentlig sektor".
- Det kan virke som de to glemmer at to svært vesentlige elementer i pensjonsreformen, levealdersjustering og ny regulering av pensjon, også er innført i offentlig sektor, sier han.

OPPSTO MISFORSTÅELEN HER?

Misforståelsen oppsto kanskje her: Mens tjenstepensjonsordningene i privat sektor ser ut til å bli endret, er hovedprinsippene for offentlig tjenstepensjon foreløpig som før. Offentlig

tjenestepensjon gir altså fortsatt en garanti på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget hvis du har full opptjening i 30 år. Men garantien er før levealdersjustering.

- Når pensjonen levealdersjusteres, betyr det i praksis at pensjonen kan bli lavere enn 66 prosent. Og jo yngre du er, jo sterkere effekt gir levealdersjusteringen, forklarer Melbø.

Her er et eksempel:

En person som er født i 1958, vil få 60,66 prosent av pensjonsgrunnlaget som 67-åring – ikke 66 prosent. Det er det samlede nivået på alderspensjonen fra Statens pensjonskasse og folketrygden.

Tallet får vi ved å dele 66 prosent på forholdstallet for 1958-årskullet, nemlig 1,088.

Prognosene til forholdstallene ligger på www.nav.no

INDIVIDUELL GARANTI

- De som er født i 1958 eller tidligere, har fått en egen individuell garanti i offentlig tjenestepensjon. Denne garantien gjør at de får løftet alderspensjonen opp til 66 prosent av pensjonsgrunnlaget sitt uansett, også dersom levealderjusteringen gjør at pensjonen i utgangspunktet blir mindre – hvis de har full opptjening. Det kan gi inntrykk av at de er skjermet fra pensjonsreformen. I virkeligheten var det gamle regelverket slik at noen grupper fikk langt mer enn 66 prosent før reformen, sier Melbø. Han forteller at grunnen til at denne garantien ble innført, er at disse årskullene har liten tid til å påvirke pensjonen i særlig grad ved å jobbe lengre, slik yngre årskull har. Et lignende hensyn ble for øvrig også tatt i ny AFP i privat sektor.

- Hvis personen i eksempelet jobber til han er 68 år og 8 måneder, har han kompensert for levealdersjusteringen, og er igjen på samme nivå som før pensjonsreformen. Hvor lenge hver enkelt må jobbe for å kompensere for levealdersjusteringen avhenger av årskull, utdyper han.

DETTE ER SIKKERT

Etter at partene i arbeidslivet ble enige om offentlig tjenestepensjon i 2009, ble regelverket for årskullene frem til og med 1953, klart. Regelverket for årskullene etter 1953 er ikke endelig avklart ennå.

- Nå venter vi på høringsforslaget fra regjeringen om hvordan offentlig tjenestepensjon skal tilpasses den nye folketrygden for de som er født etter 1953. Men uansett hvordan det nye regelverket blir, får alle pensjonen sin levealdersjustert. I tillegg får alle, uansett årskull, pensjonen sin regulert etter nye regler. Ny regulering av alderspensjonen og utbetalt AFP, er et av de viktigste tiltakene i pensjonsreformen for å redusere pensjonskostnadene, sier Melbø. Det betyr i praksis litt mindre pensjon utbetalt i forhold til den gamle reguleringen. Med andre ord: Også ansatte i offentlig sektor gir bidrag til å redusere pensjonskostnadene i samfunnet.

SÆRALDERSPENSJON

I Forsvaret finnes særaldersgrensen 60 år. Denne særaldersgrensen har gitt de som er født i 1954 og 1955 mulighet til å fratrukke med særalderspensjon etter 85-årsregelen. Denne regelen innebærer at dersom summen av medlemstid og alder er 85, er det mulig å fratrukke med særalderspensjon tre år før særaldersgrensen. Det betyr at de allerede har vært pensjonister i to år. De som er født i 1956 og har særaldersgrense i forsvaret, kan tre av i 2013 når de fyller 57 år. Siden regelverket ikke er avklart for disse årskullene, vet de ikke hvordan den fremtidige alderspensjonen fra Statens pensjonskasse vil bli. Men husk at årskullene til og med 1958 har den individuelle garantien.

SPISER IKKE OPP OLJEFONDET

Så til en annen misforståelse: Finansavisen skrev i en artikkel at offentlig ansattes pensjonsrettigheter spiser opp hele Oljefondet. Det stemmer ikke.

- Av rundt 840 000 kommunalt og statlig ansatte med en offentlig tjenstepensjon, er det i underkant av 300 000 der pensjonene utbetales direkte fra statskassen uten at det er avsatt egne «øremerkede» midler (fond) for å dekke de fremtidige pensjonsforpliktelsene, forklarer Melbø. Nåverdien av disse pensjonsforpliktelsene er beregnet til ca. 414 milliarder. Verdien av Oljefondet utgjør nå ca. 3 921 milliarder. De statlige tjenstepensjonsforpliktelsene utgjør med andre ord 11 prosent av Oljefondet.

VELG DIN RÅDGIVER MED OMHU

Mediene har ikke en lett oppgave. Pensjon er komplisert, og har ikke blitt enklere etter at pensjonsreformen trådte i kraft. Statens pensjonskasse er glad for at pensjon når førstesidene til avisene, men vet at feil informasjon skaper frustrasjon og forvirring hos folk. Det er viktigere enn noensinne at alle arbeidstakere tar ansvar for sin egen pensjon – og ikke gir opp i avmakt. Det er dessverre også mange eksperter og pensjonsrådgivere som bidrar til forvirringen.

- Vårt beste råd er derfor at både medier, virksomheter og folk flest velger sine eksperter og pensjonsrådgivere med omhu, avslutter Melbø.